

kori temetőből került, de ez a kelta kardokhoz hasonlít; kétélű ugyan, de keskenyebb és közepén kiemelkedik. Se markolatgombja, se keresztvasa nincs meg. A besztereci kardon a Karoling korbeli kardot jellemző sajátsága megvan: széles, kétélű pengéjű, közepén véresatornával, rövid markolat, ennek végén markolatgomb. A mi kardunk a Karoling kardok régebbi típusához tartozik, melynek markolata két tagú és három dudoros gombú. Ilyeneket találtak Székesfehérvár határában a Demkőhegyen és a Rádiótelepen lovassírban. E kardokat őseink külföldi kalandozásai alkalmával, mint hadizsákmányt hozhatták magukkal. Hampel szerint e korbeli kardok közül a legrövidebb keresztvasúak a IX–X. századból, a 11 cm keresztvasúak a XI. századból valók, a 15 cm-eseket a XI–XII. századra helyezi. A mi kardunk tehát 12,5 cm keresztvasával a XI. századbelihez áll a legközelebb, mint a hogy a demkőhegyit Nagy Géza is erre a századra teszi.

A kard alatti bronzkarika átmérője 2,7 cm, szép patinával bevont. A kardhegyénél talált nyílhegyek rombus alakúak, egyik keskenyebbnek látszik, a rombus tompa szögei a csúcs felé es-

nek. (Sebestyén féle A típus. Dolg. 1922. 12. kép). Szárain farostok nyomaival. A jobb váll melletti zabla ismert csikó-zabla típusú. A két kengyel (V. ö. Szakálhát 19., ill. 3. sír. Dolg. 1936. LXIX. ill. LXX. tábla.) trapézhoz hasonló, talpa 3,5 cm széles, kissé lehajló szélei erős karimával, a talp alján gerinc vonul végig. A talp és szárain találkozása fölött gomb van. Az egyiknek hiányzik a talpából. Lapos szárain ezüst berakás nyomai láthatók. A szíjtartó fül nyakszerű szűkülés révén függ össze a száraink felső hajlásával és szabálytalan körídomú. Analógiáit megtaláljuk a Szentese-naphegyi, tarcali, egri és kecskeméti honfoglaláskori leletekben. (Hampel: Honfoglaláskori hazai emlékei 574., 643., 701., 720. l.) Bronzszegek 11 darab. 8 mm hegyes szegen 5 mm átmérőjű lencseszerű fej van. Rendel-tetése ismeretlen. Fülbevalók aranyból két darab. (Dolgozatok, II. 129. l. 3. kép 7., 8.; 129. l. 5/35–36. ábra). Úgy látszik, hogy egy a közepén 3 mm, a két végén 2 mm vastag kalapácsolt rudat a közép-pen kettévágtak és a két félből készí-tettek fülbevalót külön-külön összehajtván nyitottvégű karikába. Az egyik-nek súlya 9, a másiké 8,5 grm.

Kiss Lajos.

Ein Grabfund aus der Landnahmezeit in Beszterec.

Im Jahre 1928 kamen die Beigaben eines Grabes der Landnahmezeit ins Jós-Museum zu Nyíregyháza. In dem Fund befanden sich: ein — in Stücke gebrochenes — Eisenschwert (Abb. 1.), zwei Steigbügel (Siehe: Dolgozatok 1936. Tafel LXIX. LXX.), eine Füllentrense, von allbekanntem Typus, vier Pfeilspitzen (Typus A. 1. nach Sebestyén. Dolgozatok 1932. Bild. 12.), zwei ring-

artige Ohrgehänge aus Gold, ein Bronzereif und elf kleine Nägel, ein Schädel und Knochen. Es ist wahrscheinlich, dass die übrigen Teile des Fundes beim Ausgraben abhanden gekommen sind. Dies beweist der Umstand, dass an den eingelieferten Menschenknochen Spuren von Kupferpatina festgestellt wurde.

Das beachtenswerteste ist das

Schwert, dessen prachtvoller Griff (Abb. 2.) und das Ende der Scheide (Abb. 3.) auffallend sind. Der Typus des Schwertes zeigt eine Verwandtschaft mit den Schwertern von Székesfehérvár-Demkóhegy (A. É. 1906. S. 129–134.) und mit den von Székesfehérvár-Rádiótelep (A. É. 1923–26. S. 247.).

Nach den Analogien können wir die Zeit des Fundes auf das XI. Jahrhundert versetzen.

Eine wiederholte Ausgrabung konnte zu keinem neuen Erfolg führen, da an dem scheinbar wertvollsten Teile des Gebietes Gebäude stehen.

Nyiregyháza.

L. Kiss.

Adatok az Alföld sáncainak kérdéséhez.¹

Alföldi sáncainkkal — kivéve a római sáncokat —, a szakirodalom évtizedek óta alig foglalkozott. Régészeti feltárásuk nem történt meg, sőt az irodalmi és térkép anyag összegyűjtése is hiányzik.

Irodalom híján a térképekhez kell fordulnunk. Nagy értékűek a tizen-nyolcadik század nyolevanes éveinek állapotát feltűntető, József császár-féle (1:28,800 méretű) katonai felvétel lapjai; a tizenkilencedik század végének viszonyait a közismert katonai (1:25,000 méretű) térképek tárják eléink. A kettő összevetése megmutatja a század pusztításait. A két felvétel lapjain található adatokat kiegészíti az e tekintetben szegényes irodalomban található egy-két adat. Mindez azonban csak ar-

ról beszél, hogy mi volt meg, illetőleg miről tudtak régen, de nem arról, hogy mi van meg ma. Erre pedig csak az elvégzendő helyszíni szemle és az annak alapján eszközözendő ásatás adhat felvilágosítást.

A fenti adatok figyelembevételével megkíséreltük felkutatni az Alföld egy részének bizonyára különböző korú sáncait, *Csongrád-, Békés-, továbbá a megcsontított Arad-, Csanád- és Bihar vármegyék területén.* Ez azonban csupán az anyaggyűjtés kezdete, a helyszíni szemle hátra van. Ez döntheti el, hogy a térképek és irodalom alapján megjelölhető helyeken valóban megvannak-e s ha igen, régészeti szempontból figyelmet érdemelnek-e a sáncok?

Három csoportra osztjuk a talált adatokat. Először azokat említjük, amelyek a József császár-féle, illetve a huszonötvezres térképeken sánc felírással vannak jelölve. Másodszor azokról szólunk, amelyek a térképeken nincsenek ugyan sáncként feltüntetve, de alakjuknál fogva, legalább részben, sáncok lehetnek. Harmadszor a csak az irodalomban említett adatokat közöljük. Ebben a csoportban külön tárgyaljuk az Ördögárokra, illetve az egyéb sáncokra vonatkozó adatokat.

¹ Ez a pusztán anyaggyűjtő munka az év folyamán készült az intézetben igen sok térkép melléklettel. Nyers anyagként is érdemesnek tartjuk közölni, mert szolgálatot vélünk tenni azoknak, akik a helyszínen kutatnak. Legalább tájékozódhatnak arról, hol lehet reményük arra, hogy valamit találhatnak. Az adatok egy részéről már is megállapítottuk, hogy tévesen kerültek a térképre, de azért benne hagytuk a nyersanyag összeállítás keretében. A gyűjtés tovább folyik s jelenleg az egész Alföld területére kiterjed. Annak idején ezt is közölni fogjuk. *Szerk.*